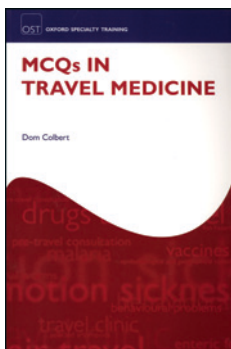

Reisemedisinsk quiz

Dom Colbert
MCQs in travel medicine
 252 s. Oxford: Oxford University Press, 2012.
 Pris GBP 30
 ISBN 978-0-19-966452-8

Visste du at over 90 % av tilfellene av visceral leishmaniasis forekommer i India, Pakistan, Bangladesh og Nepal? At rafting er den vanligste måten å få leptospirose på for turister? At nektar og frukt-saft er viktige energikilder for hunnmygg, så vel som for hannmygg? At *Culex tritaeniorhynchus* (vektor for japansk encefalitt) kan fly 4,82 km med egen kraft? At MRSA-infeksjoner kan overføres med fluer? At man skal vente med å fly i minst seks uker etter selv en liten pneumothorax? Hvis ikke, kan denne boken være noe for deg.

Boken er spesielt beregnet på dem som skal forberede seg til en eksamen i reisemedisin. Den inneholder 600 flervalgsoppgaver (multiple choice questions) ordnet i kapitler etter forskjellige temaer, med utførlige svar. Forfatteren dekker over hele det vide spekteret reisemedisin utgjør: sykdomsutbredelser, entomologi, parasittologi, vaksiner, sykdommer, råd før reiser, gravide, barn, eldre og syke på reiser, hvordan man reiser, og hva slags aktiviteter man bedriver, solkrem, jetlag, seksuelt overførte sykdommer, psykiatri, helsevesen der man reiser, evakuering ved sykdom, og hjemkomne reisende. Forfatteren kaller selv dette for «en lærebok i MCQ-format».

Når man leser en slik bok med «multiple choice», bombarderes man også med feilinformasjon (som oftest er tre av fire utsagn feil), og man må huske hva som er riktig, og hva som er feil. Noen steder er de gale utsagnene ikke helt gale, og det står forklart i svaret. Muligens vil man i ettertid huske: «Leste jeg ikke et sted at ... osv.», også når det gjelder de gale utsagnene. Den mest effektive måten å lære av denne boken på, vil være bare å lese innledningsavsnittene og fasitsvarene, som er godt begrunnet.

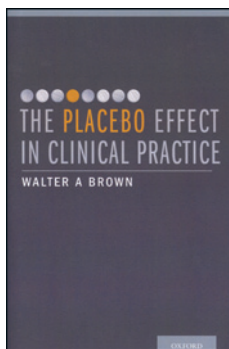
Noen skjemmende faktafeil forekommer, som at flått sjelden påtreffes i skog, og at de spiser i maksimum 15 minutter. Noen ganger er jeg uenig med forfatteren når han tar opp skjønsmessige temaer. Hva er for eksempel viktigst når man skal drive et vaksinasjonskontor, å ha et eget kjøleskap til bare vaksiner eller å ha mer enn 20 pasienter per uke? Ifølge fasiten er det det reserverte kjøleskapet, men selv holder jeg en knapp på pasienttilgangen! At små barn overhodet ikke skal eksponeres for direkte sollys virker altfor strengt for oss som synes det er fint at barna blir brune om sommeren. Norske reisevaksinatører bør følge Folkehelseinstituttets anbefalinger. Dom Colbert anbefaler for eksempel hepatitt B-vaksine til alle som skal reise til områder med en prevalens av smittebærerskap på over 2 %, mens Folkehelseinstituttet bare anbefaler denne vaksinen til dem som har en ekstra risiko for hepatitt B.

Forfatteren oppgir ikke referanser for hvert enkelt svar, og denne boken kan neppe brukes som en vitenskapelig referanse. Troverdigheten og nytteverdien ville vært bedre om det hadde vært referanser. Boken har med så mange interessante og nyttige poenger at den er forbausende spennende å lese, selv om den er uten illustrasjoner og innholdet bare er oppramsing.

Gunnar Hasle
 Reiseklinikken
 Oslo

 Engelsk oversettelse på www.tidsskriftet.no

Lettlest om placeboeffekter i klinisk praksis

Walter A. Brown
The placebo effect in clinical practice
 177 s. Oxford: Oxford University Press, 2013.
 Pris GBP 30
 ISBN 978-0-19-993385-3

Den vitenskapelige kunnskapen om hvordan psykologiske prosesser påvirker medisinsk behandling, er i sterk vekst. Forskning på placeboeffekter er i løpet av de siste to tiårene blitt publisert i de viktigste vitenskapelige tidsskriftene, og har gått fra å være et smalt forskningsfelt til å bli basalkunnskap i medisin og psykologi.

Walter A. Browns bok om placeboeffekter i klinisk praksis er i så måte en tidsriktig bok, som på en lettskrevet måte gir en oversikt over klinisk relevant kunnskap om placeboeffekter. Forfatteren avmystifiserer placeboeffekter med vitenskapelig belegg, og leseren får samtidig en oppfriskning av kunnskap om forskningsmetodikk. Brown problematiserer etiske aspekter i både placebo-forskning og eventuell bruk av placebo i behandling på en måte som tvinger leseren til å tenke gjennom dette på egen hånd.

Boken er en mellomting mellom en ren populærvitenskapelig bok og en fagbok. Leser man den som et oppslagsverk, vil man enkelte steder få vansker med å vite hva som er forfatterens tolkning av forskningsfunn, og hva som faktisk ble funnet i de enkelte studiene. Jeg savner et eget kapittel om placeboeffektens motsats, noceoeffekten. Et slikt kapittel ville gjort boken mer helhetlig som en beskrivelse av konteksteffekter og psykologiske faktorer som påvirker biologiske prosesser.

Likevel er dette en god introduksjon til vitenskapelig kunnskap om placebo og konteksteffekter i medisinsk behandling. Et av de viktigste budskapene er kunnskapen om at legens ord og kommunikasjonsmåte endrer pasientens respons på behandling – nærmest uansett hva behandlingen faktisk er. Boken anbefales til alle som ønsker en lettlest innføring i placeboeffekter i klinisk praksis.

Per M. Aslaksen
 Institutt for psykologi
 Det helsevitenskapelige fakultet
 Universitetet i Tromsø